

Polku METSÄÄN - johdanto metsän omistajuuteen - kurssin sanasto

Termi	Selite
Ajokone	Ajokoneella tuodaan hakatut puut metsästä laanipaikalle.
Arboristi	Arboristi on puunhoitaja, joka on puisto- ja maisemametsien hoidon ammattilainen. Arboristi on tutkintonimike.
Arvonlisäverovelvollisuus	Arvonlisäverovelvollisia ovat kaikki, jotka harjoittavat liiketoiminnan muodossa tavaroiden tai palveluiden myyntiä, vuokrausta tai niihin rinnastettavaa toimintaa. Myös maatalousyrittäjän ja metsänomistajan harjoittama alkutuotanto on arvonlisäverollista toimintaa. Arvonlisävero (alv) on kulutusvero, jonka myyjä lisää tavaran tai palvelun myyntihintaan. Myyjä perii veron ostajalta myynnin yhteydessä ja tilittää sen valtiolle. Jos metsäverovelvollisella verovuoden metsätalouden myynti ylittää 10 000,-€, hän on automaattisesti arvonlisäverovelvollinen.
Avohakkuu, päätehakkuu	Metsikön viimeinen hakkuu, jossa kaadetaan kaikki puut lukuunottamatta jätettäviä säästöpuita.
Biodiesel	Biodiesel on uusiutuvista luonnon raaka-aineista jalostettu dieselöljyä vastaava polttoaine, jota voidaan valmistaa mm. mäntyöljystä, jota saadaan sivutuotteena selluteollisuudesta.
Energiapuu	Polttoon tai muuhun energiakäyttöön tarkoitettua ainespuuksi (tukki tai kuitupuu) kelpaamatonta puuta tai puuainesta muodosta tai lajista riippumatta. Energiapuuksi luetaan metsäenergia (harvennuspuu sekä avohakkuualojen oksat, latvat ja kannot, jotka toimitetaan lämmön ja sähkön tuotantoon), puunjalostusteollisuuden sivutuotteet ja tähteet sekä käytöstä poistettu kierrätyspuu.
Ennakkoraivaus	Ennakkoraivaus on nuorena metsässä ennen koneellista harvennushakkuuta tehtävä vesakon ja pieniläpimittaisen puun raivaus, jonka tavoitteena on parantaa hakkuutyön jälkeä ja tuottavuutta. Ennakkoraivauksella parannetaan metsäkoneenkuljettajan näkyvyyttä metsässä ja ehkäistään jäävän puuston korjuuvaurioita. Ennakkoraivaus tehdään yleensä raivaussahalla.
Ensiharvennus	Ensimmäinen harvennus, josta saadaan jo myyntikelpoista puuta, lähinnä energiapuuta, mutta myös kuitupuuta. Ensiharvennuksessa tavoitteena on poistaa huonokuntoisia puita ja jättää hyvälaatuiset kasvamaan.
FSC sertifikaatti	FSC eli Forest Stewardship Council (Hyvän metsänhoidon neuvosto) on kansainvälinen, voittoa tavoittelematon ja avoin jäsenjärjestö, joka on sitoutunut sertifiointin kautta edistämään vastuullista metsien käyttöä. Suomen metsistä vajaa 10% on FSC sertifioituja. Lisäinfoa: https://fi.fsc.org/fi-fi
Hakkuu	Puiden kaatamista, johon sisältyy kaadettujen puiden karsinta ja katkonta eri puutavaralajeihin.
Hakkuumahdollisuus	Hakkuumahdollisuudella tarkoitetaan sitä, onko metsätalalla jo sen verran isoa puustoa, että sen myynnistä voi saada jo hakkuutuloja. Yleensä hakkuumahdollisuuteen lasketaan tukkipokoinen puusto ja harvennuskypsä puusto.
Hakkuupää	Metsäkoneen puomin päässä oleva laite, jolla kone tarttuu kaadettavaan puuhun, kaatosahaa, karsii, mittaa ja katkosahaa puun. Hakkuupäässä on myös tarkat mittalaitteet, jotka mittaavat puun läpimittaa ja hakkuupään läpi ajatun puun pituutta.
Hakkuusopimus, puukauppakirja	Sopimus, jolla metsikön omistaja sitoutuu myymään tiettyä alalta tai tietyn määrän puuta sovittua rahallista korvausta vastaan. Pystykaupassa myyjä luovuttaa puun katkaisu- ja käyttöoikeuden ostajalle. Hankintakaupassa myyjä toimittaa sovitusti hakatut ja katkaistut puut tienvarsivarastoon ostajan noudettavaksi. Puukauppakirjassa määritellään kaikki kaupan yksityiskohdat: myytävä puumäärä, hakattavat alueet, hinnat, puiden laatukriteerit, laanipaikat ym.
Hankintahakkuu	Puukauppanuoto, jossa myyjä vastaa puunkorjuusta. Puut luovutetaan ostajalle tienvarsivarastolla sovittuna ajankohtana ja sovitun laatuena. Ostaja maksaa hankintahinnan eli tienvarsihinnan, joka sisältää kantohinnan lisäksi korvauksen puunkorjuun suorittamisesta.
Harvennus	Metsän kasvatusvaiheessa tehtävä hakkuu, jossa poistetaan kasvamaan jätettävien parempien puiden ympäriltä heikompileatuisia ja kasvua häiritseviä puita. Harvennushakkuuta tehdään yleensä 2 - 3 kertaa ennen päätehakkuuta. Harvennushakkuut nopeuttavat kasvamaan jätettävien puiden järeytymistä ja lyhentävät metsikön kiertoaikaa.

Termi	Selite
Harvennustiheys	Harvennustiheys (runkoa / hehtaari) määritellään Hyvän metsänhoitosuosituksen harvennusmallien mukaisesti eri puulajeille ja eri kokoisille puille. Harvennusmalleissa on suositellut minimi- ja maksimitiheydet harvennushakkuita varten. Se, mihin harvennustiheyteen harvennushakkuissa päädytään, riippuu metsänomistajan toiveista, metsän puiden nykylaadusta ja alueen riskitekijöistä (millaista metsää ympärillä on, onko alue myrskytuhoriskialuetta, onko riski korkea lumituhoille tai hirvituhoille).
Heinäys	Heinäys tarkoittaa pieniä taimia haittaavan pintakasvillisuuden poistamista taimen ympäriltä. Työ voidaan tehdä mekaanisesti vaikka pitkän kepin, mailan tai raivausveitsen kanssa tai kemiallisesti. Runsas heinikko haittaa taimen kasvua kilpaillen taimen kanssa ravinteista, vedestä ja valosta.
Hoitotoimenpide	Hoitotoimenpiteillä tarkoitetaan erilaisia metsän kasvun parantamiseen liittyviä toimia. Niitä voivat olla esimerkiksi taimikonhoito, harvennus, pystykarsinta, metsän lannoitus ja ojitus.
Hyvän metsänhoidon suositukset	Hyvän metsänhoidon suositukset ovat riippumattomia, tutkimukseen ja käytännön kokemukseen perustuvia kansallisia suosituksia. Niihin on koottu paras kokemus ja tietämys uusimpien tutkimusten perusteella hyödynnettäväksi metsän hoitotoimenpiteiden ja hakkuiden suunnitteluun. Ne on tehty metsänomistajan näkökulmasta ja auttavat erilaisten ratkaisuvaihtoehtojen mietinnässä. Ne laaditaan Tapio Oy:n koordinoimana laajassa yhteistyössä, jossa on mukana metsä-, ympäristö- ja energia-alan asiantuntijoita. Suositukset löytyvät osoitteesta: www.metsanhoitosuositukset.fi
Jatkuva kasvatus	Jatkuvalla kasvatuksella tarkoitetaan metsän kasvatusta, jossa puustoa ei koskaan hakata kokonaan alueelta eli ei tehdä päätehakkuuta. Jatkuvassa kasvatuksessa metsä säilyy koko ajan peitteisenä ja ajan kuluessa kehittyä rakenteeltaan eri-ikäiseksi. Jatkuvan kasvatuksen menetelmiä ovat poiminta- ja pienaukohakkuut.
Juurikääpä	Juurikääpä eli maannousemasieni on puissa esiintyvä kääpälaaji, joka aiheuttaa puihin juuri- ja tyvilahoa. Suomessa esiintyy sekä kuusen- että männynjuurikääpä. Juurikääpä leviää puusta toiseen juuriston kautta. Ilmassa leijuvat sieni-itiöt voivat infektoida kaikkien yleisesti kasvatettujen havupuulajien kantojen vastasahatut pinnat. Tämän jälkeen kannon puukudoksiin voi muodostua nopeasti pesäkkeitä, jotka leviävät naapuripuun juuriin ja muodostavat uuden infektiopesäkkeen.
Kantokäsittely	Hakkuun yhteydessä tai välittömästi sen jälkeen havupuun kannot käsitellään harmaaorvakkasientä tai ureaa sisältävällä torjunta-aineella Suomessa yleisten kuusen- tai männynjuurikääpäsienen leviämisen ehkäisemiseksi. Eteläisessä ja keskisessä Suomessa on tehtävä kantokäsittely juurikäävän torjumiseksi toukokuun lopun ja marraskuun alun välisenä aikana harvennus- ja päätehakkuissa.
Katkonta	Puun katkaisukohtien määrittäminen. Puunostajilla on erilaisia mittavaatimuksia omien käyttötarkoitustensa vuoksi puille. Riippuu ostajan tarpeista, millaiset ohjeet metsäkoneenkuljettaja puun katkaisuun saa. Katkonnalla on merkitys siihen, kuinka iso osa puusta päätyy tukiksi, josta maksetaan isompaa kuutiohintaa ja kuinka iso osa halvemmaksi kuitupuuksi.
Kaupanhahvistaja	Kaupanhahvistaja on virkamies tai käräjäoikeuden tai maanmittauslaitoksen määräämä henkilö, jolla on oikeus vahvistaa kiinteistön omistusoikeuden siirtoa koskeva oikeustoimi, esimerkiksi kauppa tai lahja. Myyjän ja ostajan tai heidän asiamiehensä on oltava läsnä kauppakirjan allekirjoitustilaisuudessa, kuten myös kaupanhahvistajan. Kaupanhahvistajan on tarkistettava osallisten henkilöllisyys ennen kaupan vahvistamista. Kaupanhahvistaja ovat esim. nimismiehet, poliisipäälliköt ja vahvistetut maistraatin virkamiehet tai jotka hakemuksesta on käräjäoikeus kaupanhahvistajaksi määränneet (esim. pankinjohtaja)
Kausiveroilmoitus	Kausiveroilmoituksella ilmoitetaan arvonlisäverot verottajalle. Riippuen arvonlisäverovelvollisen tilanteesta, kausiveroilmoitus voidaan tehdä joko kerran vuodessa, neljännesvuosittain tai kuukausittain. Metsänomistajan kohdalla kausiveroilmoitus yleensä tehdään vuosilmoituksena ja sen jättöaika on yleensä helmikuun loppu.
KEMERA	Kestävän Metsätalouden Rahoituslaki (KEMERA), jonka mukaisesti valtio tukee yksityisen metsänomistajan metsänhoito- ja metsänparannustöitä silloin, kun ne ovat yksityistaloudellisesti huonosti kannattavia. Kemera-tukea voi saada erilaisiin työlajeihin, joista löytyy lisätietoa Metsäkeskuksen sivuilta: https://www.metsakeskus.fi/kemera-tuet
Kestävä metsätalous	Valtakunnantasolla huolehditaan, että vuosittain käytetty puumäärä ei ylitä vuosittaista puuston kasvua eli emme käyttä enempää puuta kuin mitä se kasvaa.

Polku METSÄÄN - johdanto metsän omistajuuteen - kurssin sanasto

Termi	Selite
Kivennäismaa	Kangasmaa. Kivennäis- eli mineraalimaalajeista koostuva maaperä. Metsässä kivennäismaan päällä on yleensä maatuneista kasvinosista muodostunut humuskerros. Kivennäismaat voidaan jakaa lajittumattomiin moreeneihin ja lajittuneisiin maalajeihin.
Korjuuvaurio	Korjuuvaurioita voi syntyä, jos kaadettavat puut, metsäkone tai ajokone kolhivat pystyyn jätettäviä puita tai niiden juuristoa. Korjuuvauriot aiheuttavat pysyvän vian puuhun, jonka takia saattaa olla, ettei puusta koskaan saada laadukasta tukkia.
Kuitupuu	Läpimitaltaan / halkaisijaltaan pienikokoinen puutavara, jota käytetään metsäteollisuudessa selluloosan ja paperin raaka-aineena. Kuitupuuksi nimitetään myös kasvavaa pienempää puuta, jonka tyvestä ei vielä saada tukkia.
Kuolinpesä	Kuolinpesä muodostuu henkilön kuollessa. Siihen kuuluvat hänen varansa ja velkansa. Kuolinpesän osakkaita ovat henkilön perilliset, mahdollinen hengissä oleva aviopuoliso aviouikeuden perusteella sekä mahdollisen testamentin kautta tulevat jälkisaännöksen saajat. Kuolinpesä ei ole oikeushenkilö vaan osakkaidensa väliaikainen henkilöyhteenliittymä. Kuolinpesää usein kutsutaan myös perikunnaksi.
Kuutio- / mottihinnoittelu	Puusta kuutiometriltä maksettava hinta, joka riippuu monesta tekijästä kuten puun laadusta ja määrästä, korjuun ajankohdasta, korjuutavasta ja kuljetusmatkasta sekä puusta valmistettävien tuotteiden maailman markkinahinnasta. Eri puulajeille on omat hintansa sekä tukkina että kuitupuuna.
Laanipaikka	Hakaton puutavaran varastopaikka tien läheisyydessä niin sanottu tienvarsivarasto. Ajokone kuljettaa metsästä hakatut puut laanille puutavaralajeittain pinoihin. Laanipaikalta puutavararekka käy hakemassa sitten puut ostajan tehtaalte tai sahalle jatkojalostukseen.
Laatukriteerit	Puun ostajilla on erilaisia laatukriteerejä ostettavalle puulle. Mitoista sekä halkaisija, että pituus eri puutavaralajeille on määritelty. Määrämittoihin katkaistujen tukkien pitää olla riittävän suorita. Niissä ei saa olla liikaa oksia, värivirheitä tai lahoa. Eri ostajilla voi olla omia vaatimuksiaan puun käyttötarkoituksen vuoksi. Laatukriteerit ovat osa puukauppasopimusta.
Lainhuuto	Lainhuuto tarkoittaa kiinteistön, kiinteistön määräalan tai määräosan, taikka tiettyjen yhteisten alueiden omistusoikeuden kirjaamista lainhuuto- ja kiinnitysrekisteriin. Kaikki tällaisen omaisuuden siirtymiset omistajalta toiselle on lainhuudatettava. Suomessa lainhuuto- ja kiinnitysrekisteriä ylläpitää Maanmittauslaitos.
Laserkeilaus	Metsätaloudessa laserkeilaus on tiedon keräämistä laserkeilaimella lentokoneesta noin kahden kilometrin korkeudesta. Tuloksena saadaan kolmiulotteista tietoa metsän ja maaston rakenteesta ja arviota puustosta.
Leimikko, puunmyyntisuunnitelma	Hakattavaksi tai harvennettavaksi suunniteltu ja merkitty metsäalue. Leimikon perusteella pyydetään tarjouksia mahdollisilta ostajaehdokkailla puukauppoja varten.
Luonnonhoito	Luonnonhoidossa pyritään luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen, vesiensuojeluun sekä metsien kulttuuriperinnön, maisema-arvojen ja virkistyskäytön edellytysten turvaamiseen. Luonnonhoidon huomioivassa metsien käytössä pohditaan erilaisten ympäristöjen ja eläinlajien elinympäristöjen säilyttämistä.
Luonnonsuojelu	Luonnonsuojelussa tavoitteena on eliölajien, luontotyyppien, luonnon monimuotoisuuden, luonnonkauneuden ja maisema-arvojen eli nk. luonnon säilyttäminen. Luonnonsuojelu pyrkii ehkäisemään ihmisen aiheuttamia muutoksia luonnontilaisessa ympäristössä ja pyritään säilyttämään ihmisen pitkäaikaisen toiminnan aikaansaamia ympäristöjä, joille on muodostunut omaleimainen pienekosysteemi. Lisäksi pyritään ennallistamaan ihmisen toiminnan tuhoamia ympäristöjä.
Luonnonsuojelualue	Luonnonsuojelualue on alue, jonka käyttöä on rajoitettu tarkoituksena turvata luonnon monimuotoisuutta. Luonnonsuojelualueilla on erityiset säännöt ja rajoitukset, mitä siellä saa tehdä ja miten kulkea. Metsänhoidollisia toimenpiteitä voidaan tehdä hyvin tarkkaan rajoitetusti, jos ne edesauttavat luonnon monimuotoisuuden säilymistä.
Luonnonsuojelulaki	Luonnonsuojelulaissa säädetään erityyppisistä luonnonsuojelualueista, suojelluista luontotyypeistä, maisema-alueista ja suojelluista pesäpuista. Luonnonsuojelulaissa säädetään myös lajisuojelusta, joka koskee rauhoitettuja ja uhanalaisia lajeja sekä erityisesti suojeltavia lajeja ja EU-säännöksiin perustuvaa lajisuojelua. Luonnonsuojelulaki löytyy Finlexistä os. www.finlex.fi.
Luonnontilainen	Luonnontilainen on metsä, jota ei ole harvennettu tai muutoin käsitelty ihmisen toimesta.

Termi	Selite
Luontokohde	Luontokohteet ovat erilaisia luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä alueita talousmetsissä. Metsälaki ja luonnonsuojelulaki määrittelevät joukon lakien nojalla suojeltavia kohteita. Metsätilan tietoihin kirjataan myös muutoin arvokkaat kohteet, joiden säilyttäminen on vapaaehtoista. Metsälain määrittelemiä luontokohteita ovat mm. luonnontilaiset lähteet, purot, pienvesistöt, luonnontilaiset suoympäristöt, rehevät lehtolaikut, kangasmetsäsaarekkeet ojittamattomilla soilla, yli 10 metriä korkeat jyrkänteet ja niiden alusmetsät. Luonnonsuojelulain perusteella rauhoitettuja ovat esimerkiksi jalopuumetsiköt, tervaleppäkorvet, luonnontilaiset hiekkarannat, merenrantaniityt ja hiekkadyynit sekä yksittäiset maisemaa hallitsevat puut, katajakedot ja lehdesniityt. Vapaaehtoisesti metsänomistaja voi säilyttää vaikka erityisiä vanhoja puita tai luonnontilassa olevia vanhoja alueita.
Maanmuokkaus	Maanmuokkaus on ennen istutusta, kylvöä tai luontaista uudistamista tehtävä toimenpide, jossa metsämaan pintakerros rikotaan kokonaisuudessaan tai paikoitellen. Maanmuokkaukseen on erilaisia tapoja, kuten kääntömätöstys ja laikutus. Maanmuokkauksessa tehdään hyviä istutuspaikkoja taimille, jossa taimen juuret pääsevät ravinteikkaaseen kivennäismaahan, eikä rikotussa maan pintakerroksessa ole ihan heti taimen ympärillä heinikkoa ja muuta taimea häiritsevää kasvistoa.
Maaperätutkimus	Maaperätutkimuksella selvitetään maaperässä olevat ravinteet ja alkuaineet ja niiden määrät. Maaperätutkimuksella saadaan selville, jos jostain aineesta on puutetta ja metsän kasvu tarvitsisi kyseisellä aineella lannoitusta kasvaakseen optimaalisella tavalla.
Maapohja	Maapohjalla tarkoitetaan pelkästään maaperää ilman siinä olevaa puustoa ja kasvillisuutta. Maapohja voi olla kivennäismaata tai turvemaata.
Metsikkökuvio, kuvio	Metsikkökuvio tai kuvio on metsäsuunnitelmissa ja metsätaloudessa käytetty termi, jolla tarkoitetaan kasvupaikaltaan ja ominaisuuksiltaan yhtenäistä aluetta. Metsätila jakautuu yleensä useisiin eri kokoihin ja muotoisiin kuvioihin. Kuvioinnin metsätilalle tekee metsäsuunnitelman tai tila-arvion tekijä. Kun metsään suunnitellaan erilaisia hoitotoimenpiteitä tai hakkuita, yleensä yksi kuvio käsitellään aina samalla tavalla.
METSO-hanke	METSO-hanke on Suomessa metsänomistajille suunnattu, vapaaehtoisuuteen perustuva metsiensuojeluohjelma, jota ohjaavat ympäristöministeriö ja maa- ja metsätalousministeriö. METSO-hankkeessa pyritään pysäyttämään metsäisten luontotyyppien ja metsälajien taantuminen ja ylläpitämään monimuotoisuuden kannalta tärkeitä ympäristöjä. METSO-hankkeesta lisää: https://www.metsakeskus.fi/metso-ohjelman-luontokohteet
Metsälain 10§	Metsälain 10§ määrittelee erityisen arvokkaat elinympäristöt, jotka ovat metsälain perusteella rauhoitettuja. Tällaisia kohteita ovat muun muassa luonnontilaiset lähteet, pienvedet, suoympäristöt, rehevät lehtolaikut, kangasmetsäsaarekkeet ojittamattomilla soilla, vähintään kymmenen metriä korkeat jyrkänteet ja niiden alusmetsä. Metsäalan ammattilaisten pitää tuntea 10§ kohteet, mutta viime kädessä metsänomistaja on vastuussa siitä, että hänen metsässään toteutettavissa hoitotoimenpiteissä ja hakkuissa 10§ kohteet on huomioitu ja säilytetty.
Metsälaki	Metsälaki ohjaa ja säätelee Suomen metsien hoitoa ja käyttöä. Lakia sovelletaan kaikkien omistajaryhmien metsätalouksilla. Metsälain tavoitteena on edistää metsien kestävää käyttöä ja monimuotoisuutta. Metsälaki löytyy Finlexistä os. www.finlex.fi .
Metsäneuvoja	Metsäneuvoja on metsäalan asiantuntija, jolla on yleensä joko metsätalouksinsinöörin tai metsänhoitajan koulutus.
Metsänhoitoyhdistys	Metsänhoitoyhdistykset ovat metsänomistajien yhdistyksiä ja etujärjestöjä. Yhdistyksen toiminnasta ja palveluista päättää valtuusto, johon metsänomistajat valitsevat edustajansa vaaleilla. Metsänhoitoyhdistyksen tehtävänä on neuvoa ja avustaa metsänomistajajäseniään kaikenlaisissa metsänhoitoon, puukauppoihin ja metsäomaisuuden hoitoon liittyvissä asioissa. Metsänhoitoyhdistykset seuraavat ja vaikuttavat myös alueensa ympäristö- ja kaava-asioiden valmisteluun. Metsänhoitoyhdistykset kattavat koko Suomen eli oli metsäsi missä päin Suomea tahansa, aina löytyy paikallinen metsänhoitoyhdistys auttamaan. www.mhy.fi

Termi	Selite
Metsänkäyttöilmoitus	Metsälain edellyttämä metsänkäyttöilmoitus on Metsäkeskukselle tehtävä ilmoitus metsän käytöstä - hakkuista tai harvennuksista. Metsänkäyttöilmoitus on tehtävä viimeistään 10 päivää ennen toimenpiteiden alkamista. Metsänomistaja vastaa siitä, että metsänkäyttöilmoitus tulee tehtyä. Metsänkäyttöilmoituksessa pitää kertoa hakkuualue, hakkuutapa ja hakkuun pinta-ala sekä hakkuualueella tai sen välittömässä läheisyydessä olevat erityiset luontokohteet ja miten ne on huomioitu. Kun on kyse päätehakkuusta, pitää kertoa myös, miten metsän uudistaminen hoidetaan.
Metsänomistajan puut	Hakkuissa saattaa jäädä esimerkiksi ostajalle kelpaamattomia liian vinkuroita tyviosia puista tai muuten laatuvikaisia puita tai tiettyä puulajia, jolle ostajalla ei ole käyttöä. Nämä joko jätetään metsään metsänomistajan itse kerättäväksi tai tuodaan laanille omaksi kasakseen, jonka metsänomistaja voi itse käyttää parhaaksi katsomallaan tavalla.
Metsäsuunnitelma	Metsäsuunnitelma on metsätilalle tehty hoito- ja hakkuusuunnitelma, joka sisältää tiedot tilan kuvioista, puustosta ja kasvuennusteista. Metsäsuunnitelmassa on Hyvän metsänhoidon suositusten ja metsänomistajan arvojen perusteella tehdyt ehdotukset hoitotoimenpiteistä ja hakkuumahdollisuuksista heti, 1-5 vuoden sisällä ja 5-10 vuoden sisällä tehtäväksi. Metsäsuunnitelma on metsänomistajan työkalu, jonka avulla hän voi suunnitella oman metsänsä hoito- ja hakkuutoimenpiteitä.
Metsätyyppi	Metsätyyppi kertoo millaisesta kasvupohjasta on kyse. Metsämaat jaetaan kangasmaiden metsätyyppisiin ja turvemaiden suotyyppisiin. Pintakasvillisuus on eri metsätyypeillä erilaista. Metsätyyppi kuvaa metsämaan ravinteisuutta ja samalla myös puuntuottokykyä.
Metsäveroilmoitus	Mikäli metsänomistaja on saanut metsätaloudesta tuloja verovuoden aikana, on hänen tehtävä verottajalle metsäveroilmoitus. Metsäveroilmoitukseen kirjataan metsätalouden tulot ja menot, sekä mahdolliset poistot ja muut lomakkeella kysyttävät asiat. Mikäli metsänomistajalla on metsätalouteen liittyviä kuluja, kannattaa hänen ne kirjata ylös ja jättää metsäveroilmoitus, vaikka tuloja ei metsätaloudesta olisikaan tullut. Metsätalouden tappio kirjautuu metsänomistajan omaan verotukseen.
Metsävähennys	Metsävähennyksellä voit vähentää osan metsäsi hankintamenosta metsätalouden pääomatulojen verotuksessa. Metsävähennystä sovelletaan vain 1.1.1993 jälkeen vastikkeellisella saannolla hankittuihin metsiin. Metsävähennysoikeus muodostuu metsän hankintamenon perusteella. Metsän hankintameno on metsän (maapohja ja puusto) osuus kiinteistön tai määräalan kauppahinnasta tai muusta vastikkeesta. Metsänomistajakohmainen metsävähennysoikeuden enimmäismäärä (metsävähennyspohja) on 60 % metsän hankintamenosta. Vuotuisen metsävähennyksen on oltava suuruudeltaan vähintään 1 500 euroa. Eli esimerkiksi 20 000,- metsätalouden verotettavista pääomatuloista voi tehdä 60% eli 12 000,- metsävähennyksen, jolloin verotettavia pääomatuloja jää vain 8 000,-. Metsävähennystä on vaadittava metsäveroilmoituksella. Metsänomistajan on itse pidettävä kirjaa käytetyistä metsävähennyksistä ja käyttämättömästä metsävähennyspohjasta.
Metsäyhtymä	Metsäyhtymä on omistusmuoto, jossa kaksi tai useampi henkilö omistaa tilan yhdessä. Yhtymäosuudet eli määräosat ilmaistaan murtolukuina. Samojen murtolukujen perusteella jaetaan metsätalouden tulos. Tyypillisiä esimerkkejä yhtymistä ovat vanhempien ja lasten yhteinen tai sisarusten yhteinen metsätila. Yhtymän päätökset tehdään yksimielisesti.
Metsään.fi -palvelu	Metsään.fi-palvelu on metsänomistajien ja metsäalan toimijoiden maksuton asiointipalvelu. Palvelun tuottaa Suomen metsäkeskus ja rahoittaa maa- ja metsätalousministeriö. Metsään.fi-palvelussa metsänomistaja saa kuvan metsäomaisuudestaan ja pääsee hyödyntämään Metsäkeskuksen ylläpitämää metsävaratietoa. Metsäalan toimija näkee metsätiedot niiltä tiloilta, joihin metsänomistaja on antanut suostumuksen. Metsään.fi palvelun kautta metsänomistaja voi laittaa leimikkonsa myyntiin ja tehdä metsänkäyttöilmoituksen hakkuista. www.metsaan.fi
Mittaustodistus	Mittaustodistus on loppuselvitys puukaupasta, jossa todetaan kaupan kohteena olleen puutavaran määrä ja laatu sekä korjuujälki. Tyytymättömyys mittaustulokseen, puutavaran laatuun tai korjuujälkeen on esitettävä ennen mittaustodistuksen allekirjoittamista. Puukaupan osapuolien, metsänomistajan tai hänen edustajansa sekä puun ostajan edustajan pitää hyväksyä mittaustodistus loppuselvitykseksi ja sen perusteella sitten ostaja hoitaa kauppahinnan tilityksen myyjälle.
Muistiinpanot	Metsänomistaja ei ole kirjanpitovelvollinen, mutta tulot ja menot on kirjattava metsätalouden muistiinpanoihin. Myös metsätalouteen liittyvät matkat, niiden tarkoitus ja niistä kertyvät kilometrit kannattaa ottaa ylös muistiinpanoihin.

Termi	Selite
Odotusarvokerroin	Odotusarvokerroin on kerroin, jolla hakkuukypsyystä nuoremman puuston hakkuuarvo on kerrottava, jotta saataisiin määritetyksi puuston odotusarvo. Eli odotusarvokertoimella pyritään löytämään se arvo, mikä puustolla on sitten, kun se on hakkuukypsää.
Otso Metsäpalvelut	Otso Metsäpalvelut irtaantui muutama vuosi sitten Suomen Metsäkeskuksesta. Otso metsäpalvelut on valtakunnallinen metsäpalveluiden tuottaja, jolta löytyy toimistoja eri puolilta Suomea. www.otso.fi
PEFC sertifikaatti	PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification) on kansainvälinen metsäsertifiointijärjestelmä, joka edistää ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävää metsätaloutta kaikkialla maailmassa. PEFC-verkostoon kuuluu jäsenorganisaatioita ympäri maailman. Suomen metsistä on yli 90% PEFC sertifioituja. Lisäinfo: https://pefc.fi
Perukirja	Perukirja on dokumentti, joka tehdään perunkirjoituksessa. Siihen kirjataan kaikki perilliset, kuolleen omaisuus ja velat sekä tiedot mahdollisesta testamentista. Perukirjalla on kolme pääasiallista tehtävää: Veroilmoitus, Omaisuusluettelo, Osakasluettelo. Perukirja on toimitettava kuukauden kuluessa perunkirjoituksesta sen paikkakunnan verovirastoon, jolla kuollut henkilö on ollut kirjoilla.
Perunkirjoitus	Perunkirjoitus on toimitus, jossa selvitetään kuolinpesän tila eli luetteloidaan vainajan omaisuus ja velat, kirjataan perilliset sekä luetaan mahdollinen testamentti. Perunkirjoitus on järjestettävä kolmen kuukauden kuluessa kuolemasta.
Pienaukko	Pienaukko on alle 0,3 hehtaarin kokoinen hakattu aukko, jota ei metsälain mukaan koske uudistamisvelvoite. Pienaukkohakkuu on eri-ikäisrakenteisen metsän kasvatushakkuu, jossa metsikköön tehdään pieniä aukkoja, jotka uudistuvat luontaisesti tai viljellen.
Poimintahakkuu	Jatkuvan kasvatuksen metsän kasvatushakkuu, jossa poistetaan suuria, vioittuneita tai liian tiheässä ryhmässä kasvavia puita. Tavoitteena on aina tehdä tilaa metsän uudistumiselle luontaisesti alikasvoksesta tai hakkuun jälkeen syntyvistä taimista. Poimintahakkuussa ei synny aukkoja metsään.
Polttoranka	Polttopuiksi kelpaavaa puuta, jota esimerkiksi omakotiasujat ostavat ja pilkkovat itse takkaan tai saunanpesään sopiviksi klapeiksi.
Pottiputki	Taimien istutuksessa käytettävä työväline, jolla saadaan avattua istutuskuoppa taimelle, johon se putken läpi pudotetaan.
Puukauppakirja / hakkuusopimus	Sopimus, jolla metsikön omistaja sitoutuu myymään tietyltä alalta tai tietyn määrän puuta sovittua rahallista korvausta vastaan. Pystykaupassa myyjä luovuttaa puun katkaisu- ja käyttöoikeuden ostajalle. Hankintakaupassa myyjä toimittaa hakatut ja katkaistut puut tienvarsivarastoon ostajan noudettavaksi. Puukauppakirjassa määritellään kaikki kaupan yksityiskohdat: myytävä puumäärä, hakattavat alueet, hinnat, puiden laatukriteerit, laanipaikat ym.
Puuston ikäjakauma	Puuston ikäjakauma kertoo, minkä verran metsätalalla on taimikkoa, nuorta puustoa tai tukkikokoista puustoa.
Puutavaralajit	Metsästä erilaisiin jalostustarkoituksiin hakattu puutavara luokitellaan eri puutavaralajeiksi, esimerkiksi tukeiksi, kuitupuuksi, pylväiksi, pikkutukiksi. Jaottelu tehdään vielä puulajeittainkin. Puukaupassa jokaiselle eri puutavaralajille on oma hintansa.
Pystykauppa	Puukaupan muoto, jossa metsänomistaja myy ostajalle oikeuden korjata puut sovitulla tavalla sovitulta alueelta. Ostaja maksaa puusta niin sanotun kantohinnan. Pystykauppa on yleisin puukaupamuoto Suomessa.
Päätehakkuu, avohakkuu	Metsikön viimeinen hakkuu, jossa kaadetaan kaikki puut lukuunottamatta jätettäviä säästöpuita.
Reikäperkaus	Reikäperkauksessa taimen ympäriltä, noin 50 cm - metrin verran, poistetaan taimen kasvua haittaavaa kasvillisuutta. Siinä voi olla heinikkoa, vatukkoa, lehtipuiden vesakkoa tai luontaisesti syntynyt taimiryppäs, josta jätetään vain paras taimi kasvamaan. Reikäperkaus voidaan tehdä raivausveitsellä tai raivaussahalla.
Runkohinnoittelu	Runkohinnoittelumenetelmässä kaikelle ainespuun (tukki ja kuitupuun) mitat täyttävälle puulle maksetaan samaa kuutiohintaa riippumatta, tehdäänkö siitä hakkuussa tukkia vai kuitua. Katkosta ei vaikuta kaupan lopulliseen arvoon, katkoi ostaja puut miten hyvänsä. Runkohinta määräytyy leimikon keskijäreiden ja laatutekijöiden mukaan.
Sukupolvenvaihdos	Omaisuiden tai yritystoiminnan omistajan vaihdos alenevassa polvessa eli vanhemmilta lapsille tai lapsenlapsille.

Polku METSÄÄN - johdanto metsän omistajuuteen - kurssin sanasto

Termi	Selite
Suojelu	Metsää, siellä olevia erityiskohteita, luontotyyppejä tai arvokkaita elinympäristöjä voi suojella. Osa luontokohteista voi olla metsän monimuotoisuuden tai jonkin eliölajin olemassaolon kannalta merkittäviä niin, että ne on rauhoitettu lailla. Metsälaissa, luonnonsuojelulaissa sekä muinaismuistolaisissa on omat lakisääteiset ohjeensa suojelusta ja rauhoituksesta. Vastuu lakikohteiden huomioimisesta on metsänomistajalla. Halutessaan metsää voi suojella myös vapaaehtoisesti lakikohteita laajemmin. Lakisääteisten kohteiden suojelusta sekä määräaikaisesta suojelusta voi saada ympäristötukea. Metsänomistaja voi myös perustaa yksityisen luonnonsuojelun alueen tai myydä metsänsä suojelun alueeksi.
Suojelukohde	Suojelukohde on lakisääteisesti suojeltavaksi määrätty kohde. Näitä ovat muun muassa Metsälain 10§:n mukaiset kohteet, luonnonsuojelulain määrittelemät kohteet ja muinaismuistolain mukaiset kohteet.
Suomen Metsäkeskus	Metsäkeskus on maa- ja metsätalousministeriön ohjaama ja rahoittama toimija, joka kerää ja jakaa tietoa Suomen metsistä sekä valvoo metsälainsäädännön noudattamista. Metsäkeskuksen tehtävä on edistää kestävä metsätaloutta ja alan elinkeinoja sekä neuvoa metsänomistajia metsien ja metsäluonnon hoidossa sekä hyödyntämisessä. Metsäkeskuksella on toimipisteitä eri puolilla Suomea. www.metsakeskus.fi
Säästöpuu	Päätehakkuualalle pysyvästi jätettävät puut tai puuryhmät, joiden tarkoituksena on edistää luonnon monimuotoisuutta ja kaunistaa maisemaa. Säästöpuuta voidaan jättää myös siemennystarkoituksessa.
Taimi	Taimi on siemenestä kehittynyt nuori puun alku. Metsätaloudessa taimella tarkoitetaan taimitarhalla tuotettua tai metsässä luontaisen uudistamisen tai kylvön seurauksena syntyntä nuorta puuta.
Taimikko	Taimikko on nuorista taimista koostuva metsikkö, josta ei vielä saada myyntikelpoista puutavaraa. Taimikoiksi luokiteltavien metsiköiden puuston keskiläpimitta rinnankorkeudelta (1,3 m) on tavallisesti alle 8 cm ja valtapituus alle 9 metriä. Taimikko voi syntyä luontaisesti siemenistä kasvamalla, siemeniä kylvämällä tai istuttamalla taimia.
Taimikon perkaus	Taimikon perkauksessa jo vähän isomman taimen ympäriltä poistetaan häiritsevää muuta kasvustoa noin metrin verran taimen ympäriltä. Se voi olla heinikkoa, vatukkoa, lehtipuuvesakkoa tai liian tiheässä kasvavia taimia. Joskus luontaisesti siemenestä kasvavia taimia nousee ryppäinä ja niitä täytyy jo varhain harventaa.
Taimikon varhaishoito	Taimikon varhaishoito sisältää heinien, vatukon ja pienien lehtipuuversojen poistamista uusien taimien ympäriltä niin, että taimilla on mahdollisuudet selviytyä kasvuun. Taimien päälle kaatuvat heinät tai vatukko voivat painaa taimet vinon, jolloin niistä ei kunnon suorita puuta kasva.
Taimivakka	Taimivakka on istuttajan työväline, johon istuttaja saa istutuslalle mukaansa useita kymmeniä taimia istutettavaksi. Taimivakka roikkuu istuttajan hartioilta ja helpottaa taimien kuljettamista istutuslalle.
Talousmetsä	Metsää, jota hoidetaan pääasiallisena tavoitteena tuottaa myyntikelpoista puuta teollisuuden ja energiantuotannon monipuolisiksi raaka-aineiksi. Talousmetsää hoidettaessa pyritään maksimoimaan metsän tuotto myös pitkällä aikavälillä.
Testamentti	Testamentti eli jälkisaädös on tahdonilmaisu, jolla henkilö ilmoittaa tahtonsa omaisuutensa kohtalosta kuolemansa jälkeen. Testamenttimääräyksellä testamentin tekijä voi määrätä, millaisen oikeuden ne saajalleen tuovat: täysi omistusoikeus, rajoitettu omistusoikeus, käyttöoikeus ja tuotto-oikeus. Testamentti on tehtävä määrämuotoisena, kirjallisena ja allekirjoitettava kahden todistajan läsnäollessa. Testamenttimääräyksillä ei voida ylittää niin sanottuja lakiosuuksia, jos perilliset lakiosuutensa vaativat.
Tila-arvio	Tila-arvio kertoo metsän rahallisen arvon. Sen tekemisessä hyödynnetään kartoja, metsäsuunnitelmaa ja metsäkäyntiä, joiden perusteella lasketaan puustotiedot ja määritellään tilan arvo, joka sisältää maapohjan ja puuston. Arvioon vaikuttaa erittäin moni asia lähtien tilan sijainnista, metsätyypistä, puustosta ja sen ikäjakaumasta, metsän kasvun odotusarvosta ja tilan erityisarvoista, joita voi olla erityiset luontokohteet. Tila-arvio voidaan tarvittaessa tilan arvon määrittämiseksi perukirjaan tai tilakauppoja varten.
Tukki	Puun tyviosasta saatava, isokokoinen, latvaläpimitaltaan / halkaisijaltaan yleensä vähintään 15 cm oleva puutavara, jota käytetään sahojen ja vaneritehtaiden raaka-aineena. Tukin minimipituudet ja -latvaläpimitat vaihtelevat puulajeittain ja ostajittain. Riippuen puiden koosta, isosta puusta saadaan yhdestä kolmeen tukkia.

Termi	Selite
Täydennysistutus	Mikäli istutustaimikko ei täytä säädettyjä minimitaimimääriä per hehtaari, on tehtävä täydennysistutus, jossa taimistoltaan harvemmille kohdille istutetaan vielä taimia lisää.
Uudistamiskustannus	Metsän uudistamiseen liittyvät kustannukset: maanmuokkaus, taimet, istutustyö, taimikon varhaishoito. Uudistamiskustannuksiin kannattaa varautua laittamalla puukauppatuloista rahaa syrjään ja tekemällä menovaraus metsäverotuksessa, mikäli uudistaminen menee metsätulojen saamista seuraavalle verovuodelle.
Uudistamisvelvoite	Metsälain perusteella pohjapinta-alaltaan vähintään 0,3 hehtaarin kokoisen päätehakuun jälkeen metsänomistajalla on velvoite uudistaa metsä eli huolehtia siitä, että sinne kasvaa uusi taimikko. Uudistamisvelvoite täyttyy, kun aukolle on syntynyt tasainen terve keskimitaltaan vähintään 0.5 m taimikko. Taimikko pitää olla perustettuna 10 - 25 vuoden sisällä päätehakuusta. Aika riippuu metsikön maantieteellisestä sijainnista.
Valtakirjakauppa	Valtakirjakaupassa metsänomistaja eli puun myyjä antaa valtakirjalla metsäalan toimijalle valtuudet hoitaa sovitusti puukaupat ja allekirjoittaa niihin liittyvät paperit myyjän puolesta.
Varainsiirtovero	Varainsiirtovero on Suomessa vero, joka tulee maksaa asunto-osakkeen, muun arvopaperin tai kiinteistön vastikkeellisesta luovutuksesta. Verovelvollinen on luovutuksen saaja eli ostaja. Varainsiirtoveron määrä on kiinteistöistä 4 % kauppahinnasta. Varainsiirtoveroa ei makseta lahjaksi, perintönä, testamentilla tai yhteisomistuksen purkamisen kautta saadusta omaisuudesta.
Yhteismetsä	Yhteismetsä on metsätilojen yhteinen alue, joka on tarkoitettu kestävän metsätalouden harjoittamiseen osakastilojen hyväksi. Yhteismetsän osakaskiinteistöjen omistajat ovat yhteismetsän osakkaita ja muodostavat yhteismetsän osakaskunnan. Yhteismetsän osakkaina voi olla yksityishenkilöitä, kuolinpesiä, yhtymiä ja yhteisöjä. Osakkaan äänivalta ja oikeudet riippuvat osuuden koosta. Päätökset tehdään enemmistöpäätöksinä. Käytännön toiminnasta vastaa toimitsija tai osakkaiden keskuudestaan valitsema hoitokunta. Yhteismetsän toimintaa säätelee yhteismetsälaki.
Ympäristötuki	Metsänomistaja voi tehdä Metsäkeskuksen kanssa ympäristötukisopimuksen, jos monimuotoisuuden tai erityisen tärkeiden elinympäristöjen säilyttäminen aiheuttaa hänelle vähäistä suurempia kustannuksia tai tulonmenetyksiä. Ympäristötukisopimuksen tekijä voi saada ympäristötukea.